

Filmes, lányos dolgok

Ez az egész olyan bonyolult, megfogalmazni mindazt, amin egy közel 20 éves lány átmegy. Csak azért írom, hogy közel, mert egy hónap múlva már nem 19 éves leszek, lecserelem ezt a csorba prímsszámot egy párosra. Az ilyen kerek számoktól mindig félek, talán azért, mert azt hallottam, hogy félni kell tőlük, mert valljuk be, úgy szocializálnak minket, hogy félni kell bizonyos életkoroktól. A 20-tól azért kell félni, mert onnantól az egyetemre kell koncentrálni, 30-tól állítólag nem vagy már olyan fiatal, a 40 meg a változókor kezdete a nőknél. Persze én még nagyon messze vagyok ettől, de mégis érint hiszen félnem „kell” addig is, hogy majd akkor milyen borzasztó lesz nekem. Természetesen minden életkornak megvannak a maga nehézségei, de lehet nem is azért fogom olyan nyomorultul érezni magam mert ez valóban így van, hanem azért, mert addigra a tudatalattim és ezek az információk olyan szervesen fognak együtt élni, mint a fa és a gomba.

Meg aztán ez az a kor, amikor már valami komolyabb ars poeticát kellene kialakítani. Sőt az előbbieken idézett társadalom, aki olyan „jó” tanácsokkal lát el minket azt is elvárja, hogy rögtön ezt a hitvallást zászlóként lobogtassuk magunk előtt vagy minimum nyomtassuk a pólónkra, persze véletlenül sem azért, hogy könnyen kiszúrhatók legyünk a tömegből. Ahhoz viszont, hogy ezt képes legyek megfogalmazni és jó esetben nem csak szónokolni róla, hanem eszerint élni is legalább félhatározottan válaszolnom kellene arra a kérdésre, hogy ki vagyok én. Természetesen ehhez elengedhetetlen, hogy önvizsgálatot tartson az ember, amit én most meg is teszek.

Amit most elmesélek számomra nagyon fontos. Ezért is gondolkodtam sokat, hogy megírjam-e ezt az egészet vagy sem, de mivel nekem sem világos minden pont a történetben, azt remélem, hogy miután kiírtam magamból mindent, azt a követ, amit már szorongatok egy ideje feldobom és reménykedem, hogy nem a fejemre esik, hanem mellém és én majd elsétálok mellette szép nyugodtan. Persze megjegyzem, hogy hol esett le és mint feljebb olvasható ez az egész van annyira meghatározó, hogy e kő mellett ne csak elsétáljak rögtön miután leesett, hanem gondosan feljegyezzem becsapódásának és a helyszínnek paramétereit, hogy bármikor emlékeim között kotorászva meglátogathassam és ezáltal emlékezhessem időnként nosztalgiával, időnként kínlódással.

De hogy mindez hogyan indult? Abban biztos vagyok, hogy a már sokszor emlegetett kő nem volt még meg akkor, mikor elindultam a filmfesztiválra. Azért jelentkeztem végzős gimnazistaként a fesztivál diákzsűrijébe, hogy végre találkozzak olyan hozzám hasonló diákokkal, akik osztják lelkesedésemet a filmek és kifejezetten a magyar filmek iránt. A film

számomra az összes művészeti műfaj közül a legmeghatározóbb élményforrás. Néha elgondolkodom, hogyha filmtörténész lennék a jövőben és megkérdeznék egy kiművelt riporter, hogy mi az ősélményem a filmmel kapcsolatban mit válaszolnék. Természetesen csakis az igazat, miszerint a *Woyzecket* láttam először 6 éves koromban, amiről sokáig azt hittem, hogy orosz film. Mivel az apám akkoriban járt orosz szakra oroszul néztük a filmet otthon, engem meg ott felejtettek a TV előtt így végig néztem az egészet. Nem sok mindent értettem belőle, talán a semmit helyesebb kifejezés, de az ősélmény az ősélmény. Sokáig utána nem érdekelt komolyabban a magyar filmek, de aztán a gimnáziumban nagyon magányos lettem és csak a filmek nyugtattak meg igazán. Azzal, hogy felismertem magamban a tényt, hogy engem a komolyabb filmművészet érdekel egyszersmind felismertem azt is, hogy a korosztályom nem szereti az ilyesfajta filmeket, ezáltal pedig szembesültem ismét a magánnyal és a farkába harapó kígyó esetével, mert mikor lelkesen mesélek Makk Károly: *Szerelem* vagy Huszárik Zoltán: *Elégia* című filmjéről és semmilyen interakciót nem tapasztalok, akkor megnézek egy újabbat öngyógyításként, amit megint elmesélek, válasz persze semmi, és ez a história ismétli önmagát. Ezt mondják azt hiszem félsikernek, mikor például szeretsz valamit, de azt - mint én a korosztályom béliekkel - nem tudod megosztani. Valamiért ez nagyon mélyen érint engem. Ez nem olyan, hogy szereted-e a töpörtyűs pogácsát, ez a magyar film!

Valami ilyesmi érzéssel indultam neki a filmfesztiválnak, de persze reménnyel is, hogy hátha sikerülne egy érett, filmek iránt rajongó közegbe kerülnöm. Az osztálytársammal vágtam bele ebbe az egészbe, akit nem különösebben érdekelt a dolog, de mivel iskolaidőben vetítették a versenyfilmeket és adtak igazolást így mindjárt nagy kedve lett csatlakozni hozzám. A sikeres jelentkezés után hivatalosan is felvételt nyertem, mint diákzsűri-tag és rá egy hétre hétfőn elmentem a belvárosi moziba, ahol nemcsak osztálytársammal, de évfolyamtársaimmal is találkoztam, aminek kiváltképp örültem hiszen nem voltam teljesen egyedül. Írásom ezen részén azonban azt is meg kell jegyezni, hogy négyünk közül legkitartóbbnak én bizonyultam, nem mintha ez verseny lett volna - hogy például ki meddig marad - de tény, hogy azt érzem, ha mindent megtettem és kitartó voltam kevésbé érzem olyan borzasztóan magam, mintha nem csináltam volna végig ezt az egészet, ami alaposan megváltoztatta az életemet, mert ezalatt történt az első „ilyen” megismerkedésem.

Megtörtént a regisztráció, a nyakba akasztható zsűri kártya átvétel, végül a megnyitó beszéd. Ezt követően egy középkorú férfi után mentünk (pontosabban én a többiek után), aki az alagsorban eligazítást adott szerepkörünk lényegéről. Bemutatkoztunk egymásnak, elmondtuk, hogy honnan jöttünk és milyen tapasztalataink vannak fesztiválos téren. Nem voltunk sokan, úgy 10 - 15 fiatal ülhetett körülöttem, többségében egyetemisták voltak, de

olyanok is akadtak, akik hozzám hasonlóan a pár évvel fiatalabbakat képviselték. Akkor még nem vettem észre. Vajon Ő észrevett? Nem tudom, túlságosan izgatott voltam. Most milyen mulatságos lenne visszaneézni magunkat, azt sem tudtuk, hogy kik vagyunk egymásnak, és talán még mulatságosabb, hogy most sem tudjuk.

Kimentünk a mozi elé és beszélgettünk, páran rágyújtottak, amit én nagyon utálok, de úgy voltam vele, hogy most mégis passzív dohányzóvá kell válnak pár perc erejéig, hogy megismerkedjek velük. Mindennél jobban szerettem volna egy közösséghez tartozni, mégis a háttérben maradtam. Nagyon félénk voltam, kívülről úgy nézhettem ki, mint egy csendre idomított szürke pocok. Csak álltam és mosolyogtam és nem mertem megkérdezni, hogy szeretik-e Fábrit, látták-e a *Dívadot* vagy lenne-e kedvük egyszer egy olyan kisfilmet csinálni, mint amit Abbas Kiarostami rendezett *The colors* néven. Egyszer csak megszólalt Ő, elmondta, hogy bölcsésznek tanul. Ettől az információtól teljesen megmámorosodtam, hiszen nagyon érdekelt a felvételi az egyetemre, a szabadbölcész szak meg az egész bölcsészlet. Kérdezgettem ilyesmikről, és visszafogottan válaszolt is, de amiket mondott már mind hallottam valahol, valakitől, ezért miközben felismertem, hogy csak általánosságokban beszél volt időm megfigyelni. Nagyon magas volt, elegánsan öltözött és visszahúzódozó, egyszersmind vidám természetűnek látszott. Miután befejezte mondandóját megköszöntem a válaszáért, és bementünk egy moziterembe, hiszen már kezdődtek a vetítések. Nagyon sok filmet kellett megnézni egy nap, általában kora délután kezdtünk és este 10 körül végeztünk, majd átmentünk egy kávézóba megbeszélni, hogy az aznap levetített filmekből melyiket juttassuk tovább a középöntőbe, hogy a legvégén azokból válogassuk ki a legjobbakat. Az első alkalommal ez a kávézóban megbeszélős dolog nagyon vonzott, egész nap nem igazán beszéltem senkivel és ettől vártam, hogy hátha feloldódom és kialakul valami olyan diskurzus, amiben jól érzem magam. Szóval lelkesedéssel telítve ültem diákzsűri társaim közé. Itt említeném meg, hogy ezek a megbeszélések olyannyira sikertelenek voltak mondhatók (számomra legalábbis), hogy véleményem halmaza szinte sosem alkotott metszetet senkiével.

Sorban mindig végig haladtunk a filmekben és mindenki elmondta a véleményét róluk. Mikor elindult a kör elkezdtem gondolkodni, hogy hogyan is kellene azt a sok-sok dolgot kifejtetni, amit tapasztaltam a filmek nézésekor. Mikor aztán én következtem kicsit megszeppentem, de mégis büszke voltam magamra mert majdnem mindent elmondtam egy szép beállítás megemlékezésének kivételével. Abban a beállításban, amely annyira megfogott kuvaszokat lehetett látni felülről fotózva vérben feküdve egy fészkerben. Ilyen szép, érzéki snittet ritkán lát az ember, a fehér és a vörös gyönyörű találkozása volt ez. Pár ember kifejtése után szinte el is felejtettem, de aztán Ő eszembe juttatta mert elkezdett róla mesélni, és

elmondhatom, hogy olyan boldog voltam, mint mikor a későbbi olimpikon biciklista elmeséli milyen érzés volt mikor az első biciklijét megkapta gyerekkorában. Végre bebizonyosodott, hogy igenis létezik olyasvalaki, aki szépnek gondolja azt, amit én is. Csak mosolyogni tudtam és bólogatni, mint később kiderült a bólogatás mindkettőnk metakommunikációs eszköztárában előkelőhelyen szerepel. De ezen kívül semmi nem történt. Az utolsó előtti napon kevesebben voltunk, és mivel láttam, hogy a fiú érti a filmek működését és szintén érdeklődő természetű odaültem mellé és a stáblista alatt megkérdeztem mit gondol az előbb levetített alkotásról. Most magabiztosabbnak tűnt, sok dolgot kifejtett a színészválasztásról, a színészek játékaról, a dramaturgiáról, de éreztem, hogy van, amit magában tart, élesen elhallgatott miután felkapcsolták a lámpákat. Pénteken már vége is volt a fesztiválnak, a szombati díjkiosztóra már nem tudtam elmenni.

„Ez is lezárult” - gondoltam és megint csak magamnak megtartva feleslegesnek hitt tudásomat Törzs Jenőről, Bereményi Gézaról és Szécsényi Ferencről hazamentem. Ha jól emlékszem még aznap kaptam egy üzenetet tőle, hogy nagyon tetszettek a kérdések, amiket az egyik filmes alkotónak tettem fel (mert valóban ilyenre is volt lehetőségünk én pedig éltem vele, sőt készültem is rá) és érdekelné a véleményem a forgatókönyvével kapcsolatban. Nem értettem, hiszen, ha én nem megyek oda, soha nem beszélünk, de ez a szememben csak azt bizonyította, hogy szakmailag becsül és ez nekem mindennél fontosabb volt. A megbecsülés és elismerés olyan dolgok, amikre vágyom, keresem, küzdök értük, de eddig olyannal nem találkoztam, hogy valaki komolyabban kérte volna ki a véleményemet. A rendezőnek feltett kérdéseim a gyümölcsök szimbolikájáról meg a Heine idézetről tényleg felkelthették érdeklődését, de mivel végig mögöttem ült a moziban sosem láttam a reakcióit. Mostani tapasztalataimmal azt mondanám, hogy mikor hallgatott mosolyoghatott és lassan, ütemesen bólogathatott. Olyan érzékenyen mutathatta ki véleményét, amire kevesek képesek.

Eloolvastam az egész könyvét és mivel vesztetni valóm nem volt nagy kritikusan leírtam minden jót, kevésbé jót és rosszat, amit gondoltam. Őszintén elég naivnak véltem a történetet, a párbeszédet, a karaktereket, de semmiképpen nem volt reménytelen. Azóta már én is írtam színopszisokat és forgatókönyvet és megtanultam, hogy ez egy szakma, mégpedig az egyik legszebb és legnehezebb, akkori kritikáimat pedig jelenlegi tudásommal és ismereteimmel enyhíteném, bátorítóbb, elismerőbb, de persze objektív hangon fejteném ki meglátásaimat. Meglepetten olvastam később, hogy örült az észrevételeimnek, erre sem számítottam, ugyanis tényleg elég szigorúra sikerült az értékelő elemzés, de megint olyasmit tapasztaltam, ami pozitívan érintett, lám ezzel az emberrel őszintén lehet beszélni! Akkoriban sokat kellett tanulnom a vizsgáim miatt, ezért mikor megkérdezte egy idő után, hogy lenne-e kedvem

találkozni vele visszautasítottam. De miután végig gondoltam, hogy talán úgy halok meg, hogy nem meséltem el senkinek, hogy Major Tamás apósa Beck Ö. Fülöp volt, - aki a Mikes emlékérmét készítette a Nyugatnak - úgy döntöttem módosítom előzőekben olvasható döntésemet.

A belvárosban találkoztunk, én voltam a pontosabb és Ő pár percnyi késés után jelent meg fura karácsonyi mintás pulcsiban. A késés meglepett, de a küllem sosem érdekelt különösebben, pláne az öltözködés, ezért meglepődésemnek arcjátékát hamar le is vetkőztem, hogy ez ne legyen téma vagy kellemetlenség tárgya. Elmentünk - egy általam addig nem ismert - kávézóba beszélgetni. Még most sem értem, hogy nem dobtak ki minket, mert nem kértünk semmit, de órákat töltöttünk ott. Igazából nem vagyok az a személy, aki szeret kávézóba beülni (kávét például nem is iszom), de mivel tél volt és hideg a meleg helyekre menekültünk, mint valami kis egerek. Szimpatikus egér volt, nagyon műveltnek tűnt és olyannak, aki szereti azt, amit tanul. Elmondta, hogy vágóként végez idén az egyetemen és szeretne később ennek megfelelően elhelyezkedni. Ezen kívül azonban szinte meg sem szólalt, alapvetően én irányítottam a beszélgetést. Ha most visszanezék magamra nagyon ijesztő lehettem, csak meséltem és meséltem mindenről, ami csak az eszembe jutott. Utólagos megfajtásom, hogy ez úgy jöhetett létre, hogy én ezeket a dolgokat még sosem mondtam el senkinek, Ő pedig senkit nem hallott még ilyen elmélyülten filmekről beszélni. Eltelt az idő és nekem edzésre kellett mennem így elkészöntünk egymástól. Utána sokat beszélünk online, és lett következő alkalom is. Akkor moziba mentünk és megnéztünk egy magyar sikerfilmet, ami neki tetszett, nekem kevésbé, de nem akartam semmit elrontani ezért bár nem olyan határozottan, de azt mondtam, hogy nekem is tetszett.

Itt egy őszinte pillanatot kell, hogy bevalljak. Az azóta sokat emlegetett és számos díjjal elismert film nézése közben idegen érzésem támadt. Én nem igazán tudtam a film poénjain nevetni, nem szórakoztatott és nem kapcsol ki, és a vetítés közben teljesen ösztönösen kinéztem maga elé. Olyan volt ez, mintha kétségbeesetten kérdeztem volna önmagamtól, hogy mit keresek itt. Rossz érzés volt ennek a pillanatnak a megélése, és persze a pillanatot csak utólag realizálva hívjuk annak, mert akkor az sokkal több időnek tűnik.

Villamossal visszamentünk a belvárosba. Szétválásunk előtt megkérdezte, hogy megölelhet-e. Persze, gondoltam és mondtam, belül viszont tudtam, hogy nem igazán szeretem a testi érintkezést, egyszerűen nem vagyok ilyen típus, de azzal is tisztában voltam, hogy egy idő után nekem is kell kompromisszumokat kötnöm, ez még belefér, magyaráztam magamnak. A következő héten találkoztunk még egyszer a bizonyos kávézóban, akkor már kértem egy pohár vizet Ő meg egy kávé. Az utolsó találkozásunkra egy könyvtárban került sor. Én

mondtam, hogy legyen ott, mert Ő sosem mondott semmilyen helyszínt, elfogadtam, egyébként is érdekelt az egyetemi könyvtár. Nem ez volt az első alkalom, hogy hosszan figyelt, persze olyan folyamatosan tudtam beszélni, hogy neki talán az fel sem tűnt, hogy én is figyelem Őt. Nem tudom miért, de nem engedtem meg magamnak soha, hogy csönd legyen, kínosnak éreztem, és csak most kezdek rájönni milyen fontos szerepe is van a társalgásban a csöndnek. Kíváncsi voltam mit gondol rólam. Azon kevés emberek közé tartozom, akik imádják a nevüket, pont ezért esett olyan rosszul, hogy végig, a mai napig egyszer sem mondta ki a nevemet. Rákérdeztem mit szeretne, mit gondol rólam, a gondolataimról vagy úgy egyáltalán. Ismét olyan kétes választ adott, aminek csak a felét értettem és ami roppant módon dühített. Aztán mikor megkérdezte, hogy megfoghatja-e a kezemet a másik felét is megértettem a mondandójának.

Az *500 nap nyár* című filmet nem tartom remekműnek, de szeretem, mert Summer karaktere nagyon hasonlatos az enyémhez. Nem akartam, hogy belemenjünk valami olyasmibe, amit megbánnék és ezzel később Őt is még jobban megbántsam. Akkor erős meggyőződéssel magyaráztam magamnak és később neki is, hogy nincs túl sok közös bennünk, még a művészet szeretete sem tudna minket összetartani. Azt hiszem az Ő személyisége meg Toméhoz volt hasonló, aki Summer döntését nem értette meg.

Tisztáztuk a helyzetet és úgy tűnt elfogadta, bár nagyon mély üzeneteket kaptam utána tőle. Személyesen is elmondhatta volna ezeket, mert így nem is ismertük meg igazán egymást. Számomra az a hiteles, amit látok, mert az inergazdagabb az interneten írt sematikus üzeneteknél. Megoldódni látszott a dolog addig amíg meg nem láttuk egymást egy filmes kurzuson. Sejthettük, hogy ez így lesz, mert korábban már beszéltünk arról, hogy jelentkeznünk mind a ketten, és fel is vettek minket. Beszéltünk pár szót ott is meg a távolsági buszmegállóban is, mivel mindketten ingáztunk naponta, de Ő látszott, hogy nem érti azt, amiben én biztos voltam (pontosabban biztosnak tettem magam). Csak bámulta a földet percekig és csodálom, hogy nem szédült bele a végtelen szürke aszfalt nézésébe. De mikor megkérdeztem, hogy van-e valami baj, akkor azt mondta, hogy semmi, és közben nem nézett föl. Nagyon igyekeztem ezen az egészen túllendülni és mivel Ő volt az egyedüli, akinek filmes tartalmakat és interjúkat küldhettem át, így ezt meg is tettem még párszor. Azért tettem így mert ezekből a beszélgetésekből nagyon sokat lehet tanulni és szerettem volna megosztani olyasvalakivel, aki megérdemli. Jókat beszélgettünk az interneten, de sosem személyesen és ez engem borzastóan zavart, ott élőben sosem mondott semmit, szinte rám sem nézett, de online képes volt bármikor bármennyit írni. Egyszer azonban megírta, hogy végleg ne beszéljünk, mert neki ez fájdalmas. Természetesen megértettem és azóta tartom magam a megbeszéltekhez. De ha őszinte akarok

lenni nagyon szeretnék beszélgetni vele, és a kurzus előtt úgy várok az érkezésére, mintha az lenne az utolsó alkalom, hogy láthatjuk egymást. Mikor pedig megérkezik alig irányítom tekintetem felé és Ő is hasonlóan tesz. A legjobban az dühít, hogy nem tudom, hogy lesz-e valaki, akinek a *Sose halunk meg* a kedvenc filmje, mint neki. Lesz-e valaki, aki végig hallgat? Jó döntést hoztam?

Bárcsak elfelejteném ezt az egészet és csak arra koncentrálnék, hogy egy olyan rítusnak a részese legyek amiért született az ember, mert a görögök ezért hoztak létre színházat és a film emiatt született meg, a szertartás, a rítus miatt. De szép lenne, ha 10, 20 év múlva, vagy bármikor az életemben részese lehetnék egy ilyen szertartásnak, akár vele, bárcsak vele, csak vele. Nem hiszek a véletlenekben, és már csak azért is jónak kell lennem, hogy egy olyan helyre kerüljek, ahol valaki megválaszolja nekem azt a kérdést, hogy „Ennek mi értelme volt, ez miért így történt és nem máshogy?”.

A kígyó ismét farkába harapott, visszatérek a filmnézéshez, csak ne sok ilyen legyen mert elfogynak a filmek.